

Svar på Nordiska rådets skriftliga fråga E24/2016, om ländernas arbete för att främja den fria rörligheten

Nordiska rådet frågar de nordiska regeringarna:

- 1 Hur avgör/viktat de nationella regeringskanslierna vilka gränshinder/mobilitetshämmande regelverk som det är intressant eller relevant att försöka göra någonting åt och vilka regelverk som kan lämnas som de är? Är det antalet faktiskt drabbade människor (i eget land), eller det potentiella antalet personer som KUNDE komma att beröras av hindret, eller är det den möjliga samhällsnyttan mätt i pengar, respektive kostnaden för att ändra ett regelverk, eller ytterligare något annat som ligger i vågskålen?
- 2 Hur förmedlar regeringskanslierna till omvärlden att man INTE avser lösa ett hinder/ändra ett regelverk för att underlätta rörligheten inom Norden, samt eventuellt orsaken till detta?
- 3 Bedöms människor som t.ex. bor i ett nordiskt land och arbetar i ett annat på samma sätt som personer som både bor och arbetar i det egna landet, i förhållande till ländernas incitament att lösa deras eventuella regelverksproblem? Hur säkerställer man att personer som nyttjar sin rätt till fri rörlighet inte hamnar i en situation som är sämre än såväl bosättningslandets som arbetslandets mer stationära medborgare? Vilken aktör har det överordnade ansvaret för att så inte får ske?
- 4 Vart hänvisar ländernas myndigheter personer som oförskyllt har råkat ut för nationell oenighet om ansvar i en given situation, och i väntan på avgörande/lösning hamnar i en svår försörjningssituation?
- 5 Hur ser processerna ut i dialogen mellan myndigheter och regeringskanslierna för att säkerställa att brev och hänvänelser från t.ex. Nordiska ministerrådets sekretariat, besvaras inom rimlig tid? Finns det tidsfrister för sådan korrespondens?
- 6 Har de nationella myndigheterna ett stående uppdrag att föreslå/införa regelförenklingar till gagn för den fria rörligheten?
- 7 Har de lokala nationella myndigheterna idag en skyldighet att till central nivå och vidare till regeringskanslierna, inrapportera sådana brister eller olikheter i lagar och regler, som kan leda till att människor som utnyttjar sin rätt till fri rörlighet riskerar att komma i kläm?
- 8 Finns det nordiska fora som säkerställer att de nordiska länderna tolkar och tillämpar nordiska konventioner likartat och i enlighet med konventionernas ursprungliga syften, eller är tolkningen och tillämpningen av nordiska konventioner en fråga som helt hanteras av vart land för sig?
- 9 Vad finns det för nationella processer/rutiner som minimerar risken för att ny nationell lagstiftning oavsiktligt ger upphov till hinder för den fria rörligheten inom Norden?

De nordiska ländernas svar:

I nordiska ministerrådet (NMR) är det de nordiska samarbetsministrarna (MR-SAM) som är ansvariga för koordineringen av gränshinderfrågor. Nordiska ministerrådet utnämnde för åren 2014-2017 Gränshinderrådet, som består av nationella sakkunniga samt Nordiska ministerrådets generalsekreterare och en representant från Nordiska rådet. Gränshinderrådets mål är att avlägsna gränshinder som existerar mellan de nordiska länderna, förhindra att nya gränshinder uppstår och att effektivisera informationstjänsternas verksamhet. Gränshinderrådets ordförande är det lands representant som innehar NMR:s ordförandeskap, det vill säga år 2016 Finlands representant ivar det Gränshinderrådet sedan december 2015 doktor Risto E.J.Penttilä. År 2017 är det Norges representant Sven Ludvigsen.

Gränshinderrådet väljer varje år vilka gränshinder det prioriterar i sitt arbete. Under år 2016 har tolv gränshinder avskaffats. Åtta löstes medan fyra beslöts att avskrivas av relevanta myndigheter.

Gränshinderrådets mandat är politiskt och det är en flexibel och lätt organisation vars mål är att behandla gränshinder på en nordisk nivå. Ansvaret för att faktiskt lösa gränshinder ligger hos de relevanta myndigheter, som har substansansvaret i de olika frågorna. Detta betyder att politisk vilja är av stor vikt då det gäller lösning av gränshinder. Gränshinderrådets verksamhet och mandat kommer att utvärderas under år 2017 och förnyas 2018.

Nordiska ministerrådets informationstjänst Hallå Norden verkar i de nordiska länderna samt på Åland, Grönland och Färöarna. Hallå Norden koncentrerar sig på att informera medborgare om fri rörlighet. Dessutom finns informationskontoren Öresund direkt, Gränstjänsten i Norge och Nordkalottens gränstjänst i Torneå/Haparanda. Informella nordiska samarbeten förekommer på myndighetsnivå, där gränshinder lyfts på dagordningen och förslag på lösningar diskuteras, t.ex. i den nordiska kontaktgruppen för arbetslöshetsförsäkringen.

Det finns inte någon central väg att framföra klagomål som rör gränshinder som drabbar medborgare i de nordiska länderna. Klagomål framförs till relevanta myndigheter som ansvarar för substansen nationellt.

Gällande tillämpningen av de nordiska avtalen finns det olika arrangemang för att säkra en enhetlig tillämpning. Som regel kan frågor om tillämpningen av de nordiska avtalen tas upp i de nordiska ministerråden och dess ämbetsmannakommittéer. Här behandlas dock inte enskilda klagomål utan avtalens allmänna funktion. Vissa avtal innehåller dock särskilda arrangemang för att säkra en enhetlig tillämpning.

Även EU/EES:s regelverk inverkar på gränshinder i Norden. T.ex. likabehandlingsprincipen är en central utgångspunkt för rätten till fri rörlighet i EU/EES och samordningen av EU/EES-ländernas regelverk för social trygghet. Likabehandlingsprincipen ska förhindra att individer som utnyttjar sin rätt till fri rörlighet att inte hamna i en sämre situation än den som är bosatt eller arbetar i samma land.

I de nordiska länderna och Färöarna, Grönland och Åland har regeringarna och parlamenten rutiner för att granska förslag till ny lagstiftning utifrån t.ex. ekonomiska konsekvenser, konsekvenser för jämställdhet och konsekvenser för EU-samarbetet i de fall detta är aktuellt. Vid implementering av nationell lagstiftning har Färöarna en process där ny lagstiftning screenas för eventuella gränshinder redan på beredningsstadiet. Bland de övriga nordiska länderna, Grönland och Åland är det endast Island som har ett formellt krav om att undersöka de konsekvenser förslaget kan ha på företags och individers gränsoverskridande kontakter. I Åland görs normalt en utredning av förslaget konsekvenser i relation till Sverige och Finland. I övriga nordiska länder finns riktlinjer eller praxis av mindre bindande natur om att beakta rättsläget i eller relationen till andra nordiska länder när lagförslag tas fram.

Finland

Det finns inte i Finland någon koncentration vad gäller administration för gränshinder. Varje ministerium och myndighet är ansvarig för sitt eget område och de gränshinder som rör dess substansansvar. Vad gäller samarbete mellan ministerier i Finland rörande gränshinder är det organiserat bland annat så att Gränshinderrådets finska medlem håller kontakt med ministerierna om gränshinder. Dessutom möts Pohjola-Nordens rådgivande kommitté regelbundet för att diskutera aktuella frågor som rör gränshinder. Till kommittén hör för gränshinder relevanta myndigheter, ministerier, representanter från riksdagen samt informationstjänsternas representanter. Sekretariatet för nordiskt samarbete i utrikesministeriet organiserar också regelbundet möten med sektorministeriernas representanter. Även Gränshinderrådets representant är inbjuden till dessa möten och det finns möjlighet att diskutera gränshinder.

I arbetet med gränshinder har civilsamfundet, arbetsmarknadens parter samt riksdagen sina egna roller. Danmark tog år 2015 under sitt ordförandeskap initiativ till att involvera arbetsmarknadsparterna i gränshinderarbetet och statsministerarna gav en deklaration om saken. Det har sedan ordnats nationella möten med arbetsmarknadsparterna, i Finland

på hösten 2016. Riksdagen har en viktig roll i det förberedande lagarbetet, i fastställande av avtal och i det lagstiftande arbetet för att förhindra att nya gränshinder uppstår.

År 2016 är Finland Nordiska ministerrådets ordförande och av tyngdpunkterna under Finlands ordförandeskap är gränshinder. Målet är att satsa på avlägsnande av gränshinder och att förbättra rörligheten för företag och medborgare. Detta inverkar även positivt på den ekonomiska tillväxten. Det förebyggande arbetet ses som mycket viktigt och det är även viktigt att fästa uppmärksamhet vid EU-direktivens olika implementering i de nordiska länderna, eftersom detta kan leda till nya gränshinder. Ordförandelandet har rätt att ta initiativ till prioriteringsprojekt och ett av Finlands ordförandeskaps prioriteringsprojekt är Statistiskcentralens undersökning gällande statistik för rörlighet mellan de nordiska länderna. Projektet strävar till att förbättra informationen om rörlighet och gränshinder och det varar i tre år, 2016-2018. Dessutom hölls ett möte för Nordiska samarbetskommittén i Torneå-Haparanda 8.12.2016, vilket koncentrerade sig på gränshinder. Även Gränshinderrådet höll ett möte där.

Under 2016 prioriterar Finland följande gränshinder: de norska tull- och mervärdesskatterbestämmelserna för nordiska företag, olika byggnadsstandarder, erkännande av yrkeskvalifikation, skattepraxis för gränsgångare samt utvidgning av informationstjänsten Hallå Nordens tjänster till företag. Av dessa har den förstnämnda lösts från och med 1.1.2017 och den sistnämnda, en portal för företag, kommer att öppnas under slutet av år 2016.

Danmark

Regeringen och samtliga partier i Folketinget indgik i 2013 en aftale om fjernelse af grænsehindringer. Aftalen er stadig gældende og identificerer en lang række grænsehindringer, som det er op til de danske myndigheder at søge at fjerne eller afklare. Nordisk Råds danske delegation modtager en årlig status for arbejdet med disse grænsehindringer. Grænsehindringsområdet stod også centralt under det danske formandskab for Nordisk Ministerråd i 2015. Som led i formandskabsindsatsen afholdtes f.eks. en konference den 30. april 2015 i København med fokus på vækst og grænsehindringer. På konferencen præsenterede en ad hoc-rådgivningsgruppe med deltagelse af en række arbejdsmarkeds- og erhvervsorganisationer forslag til indsatsområder i forhold til grænsehindringer. De relevante danske myndigheder har efterfølgende arbejdet videre med disse grænsehindringer. Fra regeringens side har man siden holdt løbende kontakt til arbejdsmarkedets parter og de danske erhvervsorganisationer med henblik på at identificere grænsehindringer og drøfte, hvordan de bedst søges løst.

Specifikt for dansk-svenske grænsehindringer er der også nedsat en arbejdsgruppe bestående af Danmarks og Sveriges medlemmer af Grænsehindringsrådet, samt embedsmænd fra de to landes regeringer. Arbejdsgruppen mødes en gang om året eller efter behov.

Den danske regering lægger endvidere vægt på at forebygge og fjerne grænsehindringer inden for det danske rigsfællesskab (Grønland, Færøerne og Danmark). Regeringen har her afsluttet arbejdet med at identificere de grænsehindringer i rigsfællesskabet og i Norden, der har betydning for Færøerne og Grønland, og man er i samarbejde med Færøerne og Grønland nu ved at se på de problemstillinger, der er behov for at løse.

I 2016 prioriterer det danske medlem af Grænsehindringsrådet følgende fire grænsehindringer: (1) Ret til tjenesteledighed for politiske hverv; (2) Flytning af plejekrævende personer; (3) Problem med fastansatte kulturmedarbejdere i Sverige; og (4) Norsk intern skattepraxis for danske entreprenørers udførelse af opgaver i Norge.

Island

Islandske ministerier har ikke en formel proces til at bedømme hvilke nuværende regelværk der skal ændres på grund af grænsehindringsperspektivet. Man arbejder i regi af nordisk samarbejde med at afskaffe hindringer men ministerierne har ikke en formel proces overfor omverdenen om formidling af de hindringer der ikke bliver løst og årsagen til dette.

Generelt gælder det i Island som i det øvrige Norden at personer der benytter sin ret til fri bevægelse inden for Norden, kan havne i en situation som de ikke forudså da regler i landene ikke altid er de samme. For at undgå og minimalisere dette giver forvaltningen information om mulige grænsehindringer hvor det er relevant. Man har dertil, på nordisk plan, oprettet Hallo Norden kontorer i de nordiske lande. Hallo Norden er Nordisk Ministerråds informationstjeneste der arbejder koordineret i hele Norden. Hallo Norden giver information om de forskellige landes systemer og praktisk information om hvordan man skal forholde sig hvis man skal flytte, arbejde eller studere i et andet nordisk land. På denne måde kan borgerne få information om de hindringer som de kan forvente at møde. Hallo Norden videreformidler information om nordiske grænsehindringer til Nordisk Ministerråd og relevante myndigheder i de nordiske lande for at underlette arbejdet med at få løst grænsehindringer.

Et grundlæggende element er at de nordiske lande, for at sikre at personer der benytter sin ret til fri bevægelse ikke rammes af grænsehindringer, koordinerer sine love og regler i langt større grad end det nu er tilfældet. Der findes nu et større politisk momentum end tidligere for at opprioritere det nordiske lovsamarbejde med det formål at forhindre at nye grænsehindringer opstår når EU's regelværk tages ind i de nationale lovgivninger, jf. igangværende NMR reformarbejde under overskriften "Nyt Norden 2.0".

Alment gælder det at islandske myndigheder henviser medborgere der havner i forsørgningsvanskeligheder til de institutioner der er relevante i hver enkelt sag. Dette er uafhængigt af årsagen til den vanskelighed som individet havner i.

Generelt svarer islandske myndigheder på breve og sager inden for rimelig tid og i overensstemmelse med forvaltningens regler derom.

Inden for islandsk forvaltning findes der ikke et stående opdrag om at foreslå eller indføre regelforenklinger til gavn for den frie bevægelse i Norden, men i lighed med de øvrige nordiske lande lægger Island stor vægt på fjernelse af unødvendige hindringer der kan hæmme mobiliteten inden for Norden.

Når det gælder lokale myndigheder, så er der ingen forpligtelse til at påpege og rapportere til en central instans om mangler eller forskelle i regelværket der kan føre til problemer for individer der vil udnytte den frie bevægelse. Derimod opfordres de lokale myndigheder og institutioner til at være opmærksomme på forekomsten af de 35 grænsehindringer, der handler om den sociale tryghed, arbejdsmarkedet og sociale tjenester og som er defineret i en NMR-rapport, **Gränshinder i Norden på social- och arbetsmarknads-området: Sammanfattande beskrivning av gränshinder med lösningsförslag, der blev udgivet i 2012.**

Ifølge en regeringsbeslutning fra 2009 skal det, med det formål at undgå nye grænsehindringer, indgå i forberedelsen af nye love og forordninger at undersøge hvordan den foreliggende lovgivning påvirker individers og virksomheders muligheder for grænseoverskridende kontakter. Det indgår i det islandske statsministeriums juridiske kontors arbejdsopgaver at kontrollere at man i fagministerierne kritisk gennemgår forslag med hensyn til bl.a. dette.

Hvis man i statsministeriet anser at der havde været grund til kritisk at gennemgå forslaget og dette ikke er gjort, pålægges det vedkommende ministerium at rette op på det. Man skærper nu gradvis kravene til forberedelse af forslag; at gennemgå dem kritisk og evt. være opmærksom på modsvarende lovgivning i de øvrige nordiske lande vil muligvis i fremtiden indgå i forberedelsesarbejdet som rutine. De facto sker dette allerede nu i mange tilfælde når det anses for berettiget.

Norge

I Norge har hvert departement ansvar for å vurdere og behandle grensehindre som ligger innenfor deres ansvarsområde.

For 2016 har Norges representant i Grensehinderrådet Svein Ludvigsen arbeidet spesielt med følgende åtte hindre:

Lang behandlingstid i EU-saker (sammen med Island), den norske fedrepermisjonen, sykeerstatning for pasientreiser mellom Norge og Finland/Sverige (sammen med Finland), rutiner for skatteinnbetaling for ekte grensegjengere (sammen med Sverige), norsk intern skattepraksis som vanskeliggjør utføring av oppdrag i byggebransjen (sammen med Danmark), skatteavdrag for færøyske studenter i Norge og norske toll og momsregler for nordiske foretak og tillatt grenseoverskridende trafikk Norge - Sverige med snøscooter Svein Ludvigsen tok i begynnelsen av 2016 opp med de respektive ansvarlige departementer hvordan disse kunne løses. I løpet av året er to løst som følge av endret norsk praksis, et hinder er godtatt som et politisk vedtatt velferdsgode (fedrepermisjon) og ønskes ikke løst. For de resterende er det avklart at det ikke dreier seg om ensidige norske hindre og at de kan løses ved resiprositet og samarbeid.

Når det gjelder trafikk med snøscootere, ble dette løst da den norske og svenske samarbeidsministeren 9. november 2016 undertegnet en avtale om gjensidig godkjenning av førerkort for kjøring av snøscootere mellom Norge og Sverige. Grensehinderrådet fører opp i sin årsrapport et anslag over hvor mye de enkelte grensehindre koster. Årsrapporten for 2016 forventes å foreligge i desember.

Norge overtar formannskapet i Nordisk ministerråd i 2017 og Norges representant i Grensehinderrådet Svein Ludvigsen overtar ledelsen av rådet. Det norske formannskapet vil fortsatt prioritere grensehindre høyt. Norge vil spesielt se på hvordan den eksisterende databasen for grensehindre kan kvalitetssikres slik at den reflekterer reelle hindre som kan følges opp.

Den norske samarbeidsminister Elisabeth Vik Aspaker og Svein Ludvigsen inviterer regelmessig de ulike grensetjenestene til kontaktmøter for gjensidig informasjonsutveksling, i tillegg til at arbeidslivets parter inviteres til møter for å drøfte hindre spesielt sett fra næringslivets side.

Samarbeidsministeren har også et tett samarbeid med Foreningen Norden om hindre de er opptatt av.

Sverige

I Sverige samordnar Utrikesdepartementets EU-enhet arbetet med gränshinder inför Gränshinderrådet och gemensambereberer uppkommande frågor kring gränshinder med berörda departement. Regeringens representant i Gränshinderrådet inbjuder departementen och de externa informationstjänsterna till förmöten inför varje möte i Gränshinderrådet. Även representanter för NMR:s sekretariat bjuds in. Vid förmötena diskuteras de gränshinder som Sverige har prioriterat. Informationstjänsterna ges även möjlighet att lyfta och synliggöra nya hinder som de stöter på i sin verksamhet.

Varje enskilt departement i Regeringskansliet ansvarar inom sitt respektive område för att lösa gränshinder som Sverige har prioriterat i rådet. Detta kan även ske genom t. ex myndighetssamarbete över gränserna eller riktade informationsinsatser. Om det inte är möjligt att lösa hindret på departements- eller myndighetsnivå eller om det av andra skäl inte är lämpligt, kan departementen besluta att inte gå vidare med att försöka lösa det. Även för de flesta icke-prioriterade gränshindren pågår ett kontinuerligt arbete med att försöka hitta lösningar.

Den svenska samarbetsministern informerar regelbundet Nordiska Rådets svenska delegation i riksdagen om hur det nordiska arbetet med gränshinder fortskrider. Riksdagens stora engagemang på detta område visar sig inte minst i de många motionerna och interpellationerna som rör gränshinder.

De nordiska statsministrarna deklarerade 2015 att arbetsmarknadens parter ska involveras i arbetet med att undanröja gränshinder. Den svenska samarbetsministern höll därför i april 2016 ett rundabordssamtal med den svenska arbetsmarknadens parter, näringslivet och handelskammare.

Sverige prioriterar under 2016 följande gränshinder:

- Kommersiell passagerarbåttrafik över gränsen mellan Sverige och Norge ,
- Behörighet för svenska snöskoteråkare att köra i Norge.
- Man kan inte få närståendepenning om inte både vårdare och den sjuke är försäkrad i Sverige
- Digitalisering av det offentliga är inte interoperationellt över landgränserna.

År 2018 har Sverige ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet och i Gränshinderrådet.

Åland

Information om gränshinder inhämtas från medborgare, företag och organisationer. Till hjälp för Gränshinderrådets representant finns även självstyrelseorganen, Hallå Norden-kontoret och Regelrådet där det åländska näringslivet är representerat. Regelrådet som leds av Ålands näringsminister utgör också kontaktgrupp för Gränshinderrådets representant. Gränshinder där Åland har lagstiftningsbehörighet behandlas av landskapsförvaltningen. Däremot är många av de gränshinder som berör Åland finsk lagstiftningsbehörighet. I dessa fall tas kontakt med de statliga myndigheterna på Åland, Finlands representant för Gränshinderrådet och med Finlands regering för att redogöra för Ålands ståndpunkt i den aktuella frågan.

Vid landskapsregeringens beredning av nya lagar görs ofta en beskrivning av rättsläget i vår närmaste omgivning, särskilt gällande förhållandena i Finland och Sverige, men även av övriga Norden. Gränshinderproblematiken är dagligen närvarande i lagstiftningsprocessen då det åländska samhället genomsyras av behovet att röra sig smidigt i våra närregioner. Inte sällan styrs lagstiftningen även av EU-rätten, vars syfte i huvudsak är att underlätta ett friare flöde av personer, varor och tjänster etc. Det är sällan som det framkommer gränshinderproblem, som ligger inom Ålands lagstiftningsbehörighet. I de fall gränshinder kan föreligga eller uppmärksammas agerar landskapsregeringen snabbt för att finna en lösning.

Landskapsregeringens prioriterade hinder är:

- *Olika byggbestämmelser*, Gränshinderrådet har numera en observatörsroll då de nationella byggmyndigheterna har aktiverats i arbetet,
- *Ingen rätt till studiestöd efter arbete utomlands*, är löst då Finland, Sverige och Åland tagit bort bosättningskravet i sin lagstiftning,
- *Eltariffer för Åland*, har avförts från Gränshinderrådet.

Under 2016 har följande hinder tillkommit:

- *Olika medicinsk bedömning av arbetsförmåga mellan länderna*
- *Man kan inte få närståendepenning om inte både vårdare och den sjuke är försäkrad i Sverige.*

Grönland

Det anföres i det fremsendte udkast til svar at "*Det finns inte någon central väg att framföra klagomål som rör gränshinder som drabbar medborgare i de nordiska länderna. Klagomål framförs till relevanta myndigheter som ansvarar för substansen nationellt*".

Dette er strengt formelt korrekt, men man skal ikke underkende, at den nordiske borger i praksis kan opfatte Hallo Norden, som det sted, man henvender sig til, når man føler sig uretfærdigt behandlet.

Dette er vigtigt, når man ser på, at Hallo Norden også har en rolle at spille, når sager fremsendes til Nordisk Ministerråds sekretariat m.h.p. kvalitetssikring og optagelse i Grænsehindringsdatabasen. Det vil derfor efter Grønlands opfattelse være korrekt overfor Nordisk Råd at pege på, at vi her har en særlig situation, hvor en borger de facto kan gå direkte til det nordiske samarbejde og blive hørt, og få hjælp til at få en konkret grænsehindring på Grænsehindringsrådets bord. Dette ændrer ikke ved, at de konkrete sager skal løses nationalt, men Samarbejdsministrene har her skabt et system, som giver borgerne direkte adgang til den nordiske beslutningsproces, hvilket må antages at være i overensstemmelse med Nordisk Råds ønsker.

Og endelig bør det nævnes, at alle parter i det nordiske samarbejde værdsætter det gode samarbejde i Grænsehindringsrådet mellem landenes repræsentanter og medlemmet fra Nordisk Råd

Hallo Norden i Grønland

Som det sidste land i den nordiske familie blev Hallo Norden i 2015 oprettet i Grønland, og samme år udnævnte Selvstyret en repræsentant i Grænsehindringsrådet. Hallo Norden arbejder ud fra Nordens Institut (NAPA), som er beliggende i Nuuk. Arbejdet i Hallo Norden, og det dertil hørende lokale netværk understøtter det arbejde, som fra Selvstyrets side udføres i Grænsehindringsrådet.

På samme måde som de to nordiske naboer i Nordatlanten – Island og Færøerne - har Grønland ikke daglige grænsependlere, men grænsehindringer indenfor andre kategorier kan opstå i Grønland, som i det øvrige Norden. I tillæg til eventuelle nordiske grænsehindringer, er der i den danske regerings seneste redegørelse fra 2016 om grænsehindringer til Folketinget nævnt en række sager, som vedrører grænsehindringer indenfor det danske rigsfællesskab. Udredningen af disse foregår i en direkte dialog mellem danske og grønlandske myndigheder.

I forbindelse med lovgivningsarbejdet i Selvstyret er det indskrevet i den vejledning, der ligger til grund for alt lovforberedende arbejde, at man også skal forholde sig til "regionalpolitiske konsekvenser eller konsekvenser for selvstyret eller i forholdet til rigsfællesskabet". Hertil kommer at Inatsisartut (Parlamentet) i forbindelse med lovgivningsarbejdet kan bede om supplerende oplysninger i relation til konkret lovforslag hos Naalakkersuisut.

Naalakkersuisut deltager aktivt i arbejdet i Nordisk Ministerråd og slutter op om de prioriteter, der her er enighed om.

Färöarna

Med den nordiske samarbejdsminister i spidsen lægger Færøerne stor vægt på at fjerne grænsehindringer, der hæmmer mobiliteten og vækstpotentialer i for Norden. På Færøerne er det det enkelte departement eller myndighed, der har ansvaret for eget sagsområde, således at ansvaret for at forebygge og løse grænsehindringer ligger hos de respektive myndigheder. Disse samarbejder med den færøske repræsentant i Grænsehindringsrådet om de grænsehindringer, der tages op i Grænsehindringsrådet. Det, som yderligere kendetegner Færøerne er, at på grund af øernes geografiske placering og størrelse vil grænsehindringer oftest ramme relativt små grupper, men disse hindringer opleves som relativt store for dem, som de rammer.

Ligesom i de øvrige nordiske lande bygger Færøerne grænsehindringsarbejdet på 3 søjler:

Den første søjle er at fjerne eksisterende hindringer. De hindringer, som tages op i Grænsehindringsrådet, udvælges i et samarbejde med myndigheder, Hallo Norden kontoret og den færøske repræsentant i Grænsehindringsrådet.

Den anden søjle er en øget informationsindsats om grænsehindringer, især med vægt på det lokale Hallo Norden kontor i Tórshavn, som blev oprettet i 2013.

Det tredje (og nok vigtigste) er det forebyggende arbejde. Fra færøsk side har man satset markant på det forebyggende arbejde - ved at tage fat der, hvor det som oftest starter, nemlig lovgivningsprocessen, således at det sikres, at den lovgivning, som det færøske lagtinget vedtager, ikke skaber nye hindringer.

Det færøske arbejdsmarked er meget mobilt med en stor andel pendlere, som bor på Færøerne og arbejder i et andet nordisk land. Det, der dog kendetegner denne pendling er ikke daglig grænsependling, som man hyppigt vil se i flere af grænseområderne i Norden, men pendlere, der er væk i længere perioder. De hindringer, man støder på, kan derfor være af en anden karakter end den typiske daglige grænsependling.

Det færøske regelværk har derfor i et vist omfang taget højde for situationer, hvor personer ikke bor og arbejder i samme land.

Der findes ikke formelt klageorgan i nordisk regi, når personer uforskyldt ender i en situation, hvor landene er uenige om ansvaret i en given situation, men de færøske myndigheder bestræber sig på at undgå disse situationer. Der bør dog vægtes et stort samarbejde indenfor de vigtigste nordiske konventioner for netop at undgå dette.

Ligeledes er der ikke en formel procedure for de færøske myndigheder for, hvordan det meddeles til omverdenen, når der ikke arbejdes videre med en grænsehindring.

I henhold til cirkulære fra januar 2015 fra Lagmandens kontor, skal samtlige lovforslag screenes for grænsehindringer – både i forhold til kendte grænsehindringer (bl.a. kan man søge i grænsehindringsdatabasen), men også i forhold til, om nye hindringer vil opstå på grund af lovforslaget.

Lovforslagene screenes generelt for grænsehindringer, men der foregår et særligt gennemsyn og der skal udvises særlig påpasselighed, når det drejer sig om lovgivning inden for arbejdsmarked, sociale forhold og uddannelse, som er i overensstemmelse med strategien fra Nordisk Råd om Grænsehindringsrådets arbejde.

Når der screenes for grænsehindringer, er det ikke kun for konsekvenser for det nordiske samarbejde, altså mellem Færøerne og de øvrige nordiske lande. Der skal også redegøres for, hvis forslaget har konsekvenser for mobiliteten for personer og virksomheder, der virker og arbejder på tværs af Færøerne, Danmark og Grønland. Således skal der allerede ved udformningen af lovforslag oplyses, hvilke konsekvenser et lovforslag har for grænsehindringer, da dette skal oplyses i selve bemærkningerne til lovforslaget – på højde med f.eks. økonomiske konsekvenser eller konsekvenser i forhold til internationale konventioner. Dette har uden tvivl effekt for færøsk lovgivning, således at der fra færøsk side forhindres nye hindringer i at opstå. Disse tiltag er dog begrænsede til færøske forhold og færøsk lovgivning. Tiltaget virker ikke udad – dvs. så længe de øvrige nordiske lande ikke følger trop, forhindres grænsehindringer ikke i at opstå i anden national lovgivning.

Generelt bestræbes der på at besvare alle henvendelser indenfor rimelig tid, både fra borgere og myndigheder, herunder Nordisk Ministerråd, men formelle lovregler omkring tidsfrister for besvarelser findes ikke.

Det är viktigt att fästa uppmärksamhet vid gränshinder och vi tackar Nordiska rådet för denna frågas vikt och bredd samt att den fäster uppmärksamhet vid gränshinder och framtida utmaningar för den fria rörligheten. Dessa frågor kommer att vara klart framme då gränshinderarbetet utvecklas och vid den nämnda utvärderingen av gränshinderrådet och vid förberedelserna av fortsatt arbete.

Helsingfors 15.12.2016

Anne Berner
Minister för Nordiskt samarbete